

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Івано-Франківський національний технічний університет
нафти і газу
Кафедра публічного управління та адміністрування

Молодцов О. В., Мосора Л. С.

СИСТЕМА
ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ

Методичні вказівки до вивчення дисципліни

для підготовки фахівців першого (бакалаврського) рівня вищої освіти,
які навчаються за спеціальністю 281 - «Публічне управління та
адміністрування».

Івано-Франківськ
2019

УДК 351

М 75

Рецензент

Радченко О.В. доктор наук з державного управління, професор, головний науковий співробітник, Національна академія Державної прикордонної служби України

*Рекомендовано методичною радою університету
(протокол № 2 від 9 грудня 2019 р.)*

Молодцов О. В., Мосора Л. С.

Система публічного адміністрування: методичні вказівки до вивчення дисципліни. Івано-Франківськ : ІФНТУНГ, 2019. 30 с.

МВ 02070855-13060-2019

Розроблені методичні вказівки відповідають змісту навчальної програми дисципліни «Система публічного адміністрування».

Призначені для підготовки фахівців першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, які навчаються за спеціальністю 281 - «Публічне управління та адміністрування».

Можуть бути використані студентами денної та заочної форм навчання.

УДК 351

МВ 02070855-13060-2019

© Молодцов О. В., Мосора Л. С., 2019

© ІФНТУНГ, 2019

ЗМІСТ

Вступ.....	4
Мета і завдання дисципліни.....	5
Зміст навчальної програми.....	7
План практичних занять.....	12
Самостійна робота.....	19
Перелік питань для самостійного вивчення дисципліни.....	21
Вимоги щодо оформлення реферату.....	23
Стандарт підготовки та участі у семінарських заняттях.....	26
Методи навчання.....	27
Методи оцінювання.....	27
Рекомендована література для опрацювання тематики лекцій та практичних занять.....	29

ВСТУП

Сильна та дієздатна влада є найпершою умовою успішних демократичних перетворень у кожній країні. Саме вони є найактуальнішими для молоді держави. Без потужної влади неможливо створити передумови економічного розвитку, становлення реальної демократії, відродження національної культури та духовності. Із дієздатною владою громадяни України пов'язують сподівання на безпеку життя, забезпечення охорони здоров'я, розвиток освіти, захист державності та безпеку кордонів, соціальну справедливість у майнових відносинах і соціальний захист незахищених верств населення. Для забезпечення цих сподівань потрібні: сучасна система публічного адміністрування, високий професіоналізм публічної служби, надійна оборона держави та не менш надійна правозахисна система.

Незалежній Україні потрібні сильна державна влада та результативна й ефективна система публічного адміністрування. Сучасна концепція розвитку передбачає єдину сукупність вимог до інститутів держави: відкритість правової та фінансової систем; прозорість механізму державного регулювання; наявність чесного уряду, який керується у своїй роботі інтересами своєї держави; професійно підготовлений та кваліфікований персонал державної служби з високим рівнем соціального статусу державних службовців; непримиренність лідерів нації до проявів корупції; захист історичного, культурного надбання як основного джерела самопізнання та гідності народу.

Система публічного адміністрування – навчальна дисципліна, що вивчає формування, організацію, функціонування, оцінювання результативності й ефективності управлінських процесів в суспільстві. Цільова спрямованість публічного адміністрування зумовлює вивчення та аналіз політичних процесів формування і юридичного визнання мети розвитку суспільства та похідних від них цілей діяльності суспільства. Система публічного адміністрування ґрунтується на певних закономірностях, принципах, правилах, що складають відповідні засади методології публічного адміністрування, методів управління, прийомів, способів вирішення управлінських завдань. Теоретичні положення дисципліни орієнтовані на формування, запровадження та аналіз результативності й ефективності цільових, функціональних та організаційних структур системи публічного адміністрування.

Навчальні цілі дисципліни надають можливість:

- подати студентам систематизовані знання з питань теорії, методології та історії публічного адміністрування, ознайомити із зарубіжним досвідом організації публічної влади й управління;

- визначити актуальні проблеми публічного адміністрування в Україні, зміст і технологічні аспекти управлінської діяльності;
- розкрити зміст української конституційної мети, місця та ролі громадянського суспільства у державі, його впливу на процес сучасного державотворення;
- сформулювати інноваційний підхід до оцінювання та вирішення проблем, які постають у процесі управлінської діяльності органів державної влади та органів місцевого самоуправління.

МЕТА І ЗАВДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Основою вивчення дисципліни є процеси досягнення національних цілей та інтересів шляхом організації діяльності суб'єктів публічної сфери, у тому числі законодавчих, виконавчих і судових органів та органів місцевого самоврядування.

Метою вивчення дисципліни є оволодіння теоретичними знаннями з питань публічного адміністрування та набуття практичних вмінь і навичок щодо застосування законів, принципів, методів, технологій та процедур в управлінні суб'єктами публічної сфери; набуття вмінь та формування компетенцій, необхідних для виконання функцій та реалізації повноважень керівника (фахівця) публічного адміністрування, в тому числі для органів виконавчої влади і виконавчих органів місцевого самоврядування.

Завдання – узагальнення теоретичних засад у сфері публічного адміністрування, розуміння основних тенденцій та напрямків їх еволюції; визначення суті, законів, принципів і механізмів публічного адміністрування в розвитку суспільства; опанування основами методології, технологіями та процедурами публічного адміністрування об'єктів публічної сфери; оволодіння методами формування, моніторингу та контролю управлінських рішень на національному, регіональному та місцевому рівнях, а також на рівні суб'єктів публічної сфери, з позиції загально-цивілізаційних цінностей, світового досвіду та осмислення наукових здобутків; набуття навичок щодо впровадження заходів із забезпечення результативної діяльності суб'єктів публічної сфери.

У результаті вивчення дисципліни студент повинен демонструвати такі **результати навчання**:

- використовувати базові знання з історичних, культурних, політичних, соціальних, економічних засад розвитку суспільства;
- знати структуру та особливості функціонування сфери публічного управління та адміністрування;

- знати стандарти, принципи та норми діяльності у сфері публічного управління та адміністрування;
- знати основні нормативно-правові акти та положення законодавства у сфері публічного адміністрування;
- уміти здійснювати пошук та узагальнення інформації, робити висновки і формулювати рекомендації в межах своєї компетентності;
- уміти налагодити комунікацію між громадянами та органами державної влади і місцевого самоврядування.

Вивчення навчальної дисципліни сприяє формуванню та розвитку у студентів **компетентностей**:

загальних:

- здатність вчитися та оволодівати сучасними знаннями;
- здатність реалізувати свої права та обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні;
- здатність бути критичним і самокритичним, переосмислювати накопичений досвід;
- здатність до адаптації та дії в нових ситуаціях;
- вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

фахових:

- здатність до соціальної взаємодії, до співробітництва й розв'язання конфліктів;
- здатність забезпечувати належний рівень вироблення та використання управлінських продуктів, послуг чи процесів;
- здатність забезпечувати дотримання нормативно-правових та морально-етичних норм поведінки;
- здатність до дослідницької та пошукової діяльності в сфері публічного управління та адміністрування.

Міжособистісні компетентності: уміння працювати у колективі; здатність до критики та самокритики під час дискусії; здатність працювати в команді та спілкуватися з експертами з інших галузей; уміння донести інформацію, ідеї, проблему в галузі професійної діяльності; навички та уміння формування міжособистісних стосунків у колективі при обстоюванні власної позиції під час дискусії з питань публічного адміністрування.

ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ПРОГРАМИ

ЛЕКЦІЇ

Основними формами вивчення курсу є лекції, семінарські заняття та самостійна робота. На лекціях викладаються найважливіші в професійному відношенні і найбільш важкі питання навчальної програми.

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 1. ІНСТИТУЦІЙНІ АСПЕКТИ.

Тема 1. Теоретичні засади публічного управління та адміністрування (2 год).

Теоретичні основи публічного управління та адміністрування. Публічне управління та адміністрування як наука, навчальна дисципліна та професійна управлінська діяльність. Публічне управління та адміністрування як діяльність органів держави та місцевого самоврядування. Основні підходи до визначення понять «публічне управління», «державне управління», «публічне адміністрування».

Тема 2. Публічне адміністрування в системі конституційних державно-політичних інститутів суспільства (4 год).

Загальна характеристика структури інституціонального комплексу суспільства, що складається з базових інститутів політики, економіки, ідеології. Публічне адміністрування як підсистема інституціонального комплексу суспільства. Співвідношення базових інститутів суспільства та допоміжних інститутів (інституціональних форм). Конституційні державно-політичні інститути та публічне адміністрування. Співвідношення інституціональних статусів Верховної Ради України, Кабінету Міністрів України, Президента України та системи публічного адміністрування. Зв'язок базових політичних інститутів з принципами територіальної організації влади, формуванням кадрового складу системи публічного управління та адміністрування, організацією системи прийняття політико-адміністративних рішень, забезпеченням зворотного зв'язку.

Тема 3. Економіка як інституціональний об'єкт публічного адміністрування (2 год).

Базові економічні інститути як система економічних відносин. Економічні відносини як об'єкт публічного адміністрування. Інституціональна біполярність економічних інститутів (відносин): інститут редистрибуції – інститут обміну; інститут публічної власності – інститут приватної власності; інститут кооперації – інститут конкуренції; інститут службової праці – інститут найманої праці. Особливості публічного адміністрування біполярних економічних інститутів. Суб'єкти публічного

адміністрування економічних відносин. Зв'язок базових економічних інститутів з державним регулюванням економіки, державно-приватним партнерством, стратегією економічного розвитку.

Тема 4. Культурно-ідеологічні процеси як об'єкт публічного адміністрування (2 год).

Призначення та основні функції ідеологічних інститутів. Характеристика ідеології як фактору впливу на цілеспрямованість системи публічного адміністрування. Загальна характеристика структури ідеологічних інститутів (колективізм – індивідуалізм, егалітаризм – стратифікація, трудова мотивація колективного благополуччя – грошова мотивація, порядок – свобода). Зв'язок базових ідеологічних інститутів зі змістом публічної політики щодо культури, освіти та соціального забезпечення.

Тема 5. Громадянське суспільство та публічні консультації як об'єкт публічного адміністрування (4 год).

Різновиди груп інтересів, представлених організаціями громадянського суспільства. Правова основа партнерства органів публічної адміністрації та організацій громадянського суспільства. Основні напрями взаємодії публічної адміністрації з організаціями громадянського суспільства. Інститути партисипації та система публічних консультацій публічного адміністрування з суб'єктами громадянського суспільства. Загальна характеристика інститутів партисипації. Інститут прямої демократії та її реалізація через місцеві вибори, місцевий референдум та загальні збори громадян. Інститут деліберативної (дорадчої) демократії та її реалізація через громадські ради та інші дорадчі органи публічного адміністрування.

Тема 6. Соціальне партнерство як інституціональний об'єкт публічного адміністрування (2 год).

Професійні спілки, організації роботодавці, органи публічного адміністрування як основні суб'єкти системи соціального партнерства. Взаємодія суб'єктів публічного адміністрування з професійними спілками. Основні мета, завдання, повноваження професійних спілок. Охорона праці публічних службовців як суб'єктів трудового права. Мета і завдання, повноваження організацій роботодавців, їх об'єднань. Повноваження організацій роботодавців та їх об'єднань. Відносини організацій роботодавців, їх об'єднань з органами публічного адміністрування.

Тема 7. Європеїзація публічного адміністрування в Україні (2 год).

Європейський досвід реформування публічної адміністрації. Інституціональна модернізація. Імпорт демократичних інститутів та інституціональні зміни в системі публічного адміністрування в Україні. Джерела та логіка інституціональних змін. Реформування адміністрування в

Україні в контексті реалізації концепції «сервісної держави». Загальна ефективність публічного адміністрування. Соціально-психологічні умови підвищення ефективності публічно-адміністративної діяльності в системі публічної служби.

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 2.

НОРМАТИВНО-ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МЕХАНІЗМ

Тема 8. Конституційно-правове унормування механізму публічного адміністрування в Україні (2 год).

Поняття конституційного принципу як інституціональної норми. Система принципів конституційного ладу як нормативно-інституціональна основа реалізації публічної влади в Україні. Спеціальні принципи конституційного ладу. Поняття та принципи державного ладу України, його особливості в Україні. Особливості суспільного ладу в Україні.

Тема 9. Системні характеристики, організаційна структура публічного адміністрування в Україні (4 год).

Держава як спосіб існування суспільства та система представлення інтересів соціальних груп. Держава як системний об'єкт публічного управління та адміністрування. Поняття структури публічного управління та адміністрування. Специфічні ознаки публічного адміністрування. Основи методології публічного адміністрування. Закон єдності системи управління, Закон пропорційності суб'єкта і об'єкта публічного адміністрування, закон поєднання централізації та децентралізації в системі публічного адміністрування.

Тема 10. Механізм держави та публічного адміністрування (2 год).

Поняття організаційної структури держави та публічного адміністрування. Основні характеристики органу публічного адміністрування (функціональні, соціологічні, юридичні, організаційні). Поняття «ланка» та «рівень» публічно-управлінської системи. Організаційні зв'язки між суб'єктами публічного адміністрування. Механізм публічного адміністрування, його структура.

Тема 11. Інструменти, методи та стадії публічно-управлінської діяльності (2 год).

Інструменти публічно-управлінської діяльності. Правові акти як інструменти публічного адміністрування, їх класифікація за критеріями: ступенем регламентації; суб'єктами права на видання актів; територіальним масштабом дії. Нормативні, індивідуальні та змішані акти управління. Методи публічно-управлінської діяльності (економічні, соціально-політичні методи, морально-ідеологічні, адміністративні). Основні сфери діяльності суб'єктів прийняття публічно-управлінських рішень. Основні стадії публічно-

управлінської діяльності.

Тема 12. Законність та контроль за функціонуванням механізму публічного адміністрування (2 год).

Зміст поняття законності в публічному адміністрування. Конотації поняття законності, їх практичне значення. Внутрішня та зовнішня сторони законності. Якість законів та правопорядок. Режим законності в публічному адмініструванні. Основні суб'єкти контролю за режимом законності, їх повноваження. Громадський контроль законності діяльності органів публічного адміністрування.

Тема 13. Сучасні технології публічного адміністрування: інноваційні інструменти (4 год).

Поняття соціальної технології та технології управління. Основні об'єкти технологізації. Формування інформаційного суспільства та інформатизація публічного адміністрування. Модель електронного врядування типу «Електронний уряд», «єдиний офіс» та «єдине вікно». Смарт-суспільство, держава у смартфоні та смарт-технології. Краудсорсинг як інструмент взаємодії влади, бізнесу та громадського суспільства.

Тема 14. Механізм взаємодії рівнів публічної влади на основі державної регіональної політики (2 год).

Термінологічний апарат державної регіональної політики. Рівні державної регіональної політики та її законодавча база в Україні. Розподіл функцій публічного адміністрування на центральному, регіональному, місцевому рівнях. Державні та муніципальні цільові програми як інструменти регіональної політики. Інституціональна інфраструктура, суб'єкти та об'єкти державної регіональної політики в Україні. Участь недержавних структур у забезпеченні програм регіонального розвитку. Цілі, завдання, пріоритети державної регіональної політики в Україні на сучасному етапі.

**ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 3.
ФУНКЦІОНАЛЬНИЙ ПІДХІД**

Тема 15. Цілі та функціональна структура публічного адміністрування (2 год).

Поняття «ціль» у публічному адмініструванні. Поняття «ресурси» публічного адміністрування. Цілі публічного адміністрування, їх ресурсне забезпечення. Поняття функції публічного адміністрування, їх види. Функціональна структура публічного адміністрування.

Тема 16. Центральні органи публічного адміністрування України: структура, повноваження та функції (2 год).

Органи публічного адміністрування як єдина система. Поняття «система» та «механізм» публічно-адміністративної (виконавчої) влади.

Основні функції Кабінету Міністрів України. Міністерства, агентства, служби, інспекції, комісії як елементи системи публічного адміністрування центральної влади України. Централізація та децентралізація у структурній організації публічного адміністрування. Розподіл повноважень між органами центральної та місцевої влади. Територіальні органи центральних органів публічного адміністрування.

Тема 17. Місцеві державні адміністрації та місцеве самоврядування в системі публічного адміністрування (2 год).

Основні завдання, правовий статус, компетенція місцевих державних адміністрацій. Повноваження та функції місцевих державних адміністрацій. Відносини місцевих державних адміністрацій у системі вертикальних та горизонтальних зв'язків. Взаємодія місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування в Україні. Асоціації органів місцевого самоврядування як посередник між державою та місцевим самоврядуванням. Місцеве самоврядування як форма самоорганізації жителів сіл, селищ, міст і територіальних одиниць середнього і регіонального рівнів. Європейська Хартія місцевого самоврядування. Сучасні концепції місцевого самоврядування, їх вплив на практику державотворення в Україні. Види територіальних громад, порядок їх об'єднання та роз'єднання. Проблеми оптимізації територіальних громад.

Тема 18. Функції системи публічного адміністрування з надання адміністративних послуг (2 год).

Поняття, ключові ознаки та основні вимоги до надання адміністративних послуг. Суб'єкти надання адміністративних послуг. Зарубіжний досвід надання адміністративних послуг. Шляхи вдосконалення процедури надання адміністративних послуг. Характеристика системи управління якістю. Запровадження системи управління якістю в органах виконавчої влади.

Тема 19. Функції системи публічного адміністрування з формування та реалізації публічної політики (2 год).

Сутність публічної політики. Публічна політика як функціональна система. Суб'єкти формування державної політики. Розподіл функцій між політичними та адміністративними структурами у формуванні та реалізації публічної політики. Варіативність змісту державної політики, визначення пріоритетів. Цикл вироблення політики. Механізм формування державної політики. Механізм реалізації та оцінювання державної політики. Підготовка аналітичних документів.

ПЛАН ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 1. ІНСТИТУЦІЙНІ АСПЕКТИ

Тема 1. Теоретичні засади публічного управління та адміністрування (2 год).

Мета: сформувані чіткі уявлення щодо понять: управління, соціальне управління, державне управління, публічне управління, публічне адміністрування, суб'єкт та об'єкт публічного управління, система, публічно-управлінські та адміністративно-управлінські відносини; засвоїти системні характеристики публічного адміністрування.

Питання для обговорення.

1. Основні підходи до визначення понять «публічне управління», «державне управління», «муніципальне управління».
2. Еволюція публічного управління та адміністрування як науки, навчальної дисципліни та професійної управлінської діяльності.
3. Системні характеристики публічного управління та адміністрування.
4. Усне опитування.

Тема 2. Публічне адміністрування в системі конституційних державно-політичних інститутів суспільства (4 год).

Мета: засвоїти системні характеристики основних інститутів публічного управління та адміністрування; встановити логічні зв'язки базових політичних інститутів з державно-політичними інститутами України: територіальної організації держави, представницької та виконавчої влади, глави держави, судової влади, місцевого самоврядування, громадянського суспільства, партисипації, соціального партнерства.

Питання для обговорення.

1. Публічне адміністрування як підсистема інституціонального комплексу суспільства (системні характеристики).
2. Взаємозв'язок публічного адміністрування з політичними, економічними та ідеологічними інститутами.
3. Взаємозв'язок публічного адміністрування з інститутами представництва, партисипації і соціального партнерства.
4. Призначення інститутів адміністративного примусу.
5. Усне опитування.

Тема 3. Економіка як інституціональний об'єкт публічного адміністрування (2 год).

Мета: сформувані наукові уявлення про економічні інститути як об'єкти публічного адміністрування, систему публічного регулювання

економічних відносин, формування та реалізацію стратегії економічного розвитку.

Питання для обговорення.

1. Інститут власності в Україні: сутність економічної багатоманітності.
2. ПУ та ПА як суб'єкти регулювання економічних процесів та управління об'єктами власності.
3. Система публічного адміністрування об'єктів державної власності.
4. Інститут державно-приватного партнерства.
5. Розгляд практичних завдань.

Тема 4. Культурно-ідеологічні процеси як об'єкт публічного адміністрування (2 год).

Мета: засвоїти знання про ідеологію як фактор впливу на цілеспрямованість системи публічного адміністрування. Навчитись аналізувати структуру інститутів культурно-ідеологічного забезпечення.

Питання для обговорення.

1. Призначення ідеологічних інститутів.
2. Ідеологічні питання у якості об'єкту публічного адміністрування у сфері культури та освіти.
3. Основні суб'єкти публічного управління та адміністрування у сфері культурно-ідеологічного забезпечення.
4. Розв'язання тестових завдань.

Тема 5. Громадянське суспільство та публічні консультації як об'єкт публічного адміністрування (4 год).

Мета: засвоїти правові засади партнерства органів публічної адміністрації та організацій громадянського суспільства, зорієнтуватись в основних напрямках та формах, які застосовуються у цій взаємодії.

Питання для обговорення.

1. Інститут громадянського суспільства як основа партисипативної моделі демократії та публічного адміністрування.
2. Правова основа партнерства органів публічної адміністрації та організацій громадянського суспільства.
3. Напрями взаємодії публічної адміністрації з громадськими організаціями.
4. Усне опитування.

Тема 6. Соціальне партнерство як інституціональний об'єкт публічного адміністрування (2 год).

Мета: засвоїти поняття «соціальний діалог», сформулювати наукові уявлення щодо взаємодії (партнерства) органів публічного адміністрування з професійними спілками, організаціями роботодавців, їх об'єднаннями.

Питання для обговорення.

1. Професійні спілки: їх функції як учасника соціально-трудових відносин.
2. Охорона праці публічних службовців як суб'єктів трудового права.
3. Мета і завдання організацій роботодавців, їх об'єднань.
4. Відносини організацій роботодавців, їх об'єднань з профспілками та органами публічного адміністрування.
5. Розгляд ситуаційних задач.

Тема 7. Європеїзація публічного адміністрування в Україні (2 год).

Мета: ознайомити з європейським досвідом реформування системи публічного адміністрування, з проблемами транзиту демократичних інститутів. Сформувати уявлення щодо загальної ефективності публічного адміністрування у контексті європейського досвіду.

Питання для обговорення.

1. Модель «доброго врядування» (good governance) – взірць реформування публічного адміністрування в Україні.
2. Інституціональна культура посадових осіб публічного управління.
3. Актуальні проблеми модернізації державно-політичних інститутів та системи та публічного адміністрування.
4. Контрольна робота на перевірку засвоєння матеріалу першого модуля.

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 2.

НОРМАТИВНО-ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МЕХАНІЗМ

Тема 8. Конституційно-правове унормування механізму публічного адміністрування в Україні (2 год).

Мета: освоїти основні принципи організації державного устрою в Україні відповідно до конституційних норм; проаналізувати особливості організації державного ладу в різних країнах світу та порівняти їх; вивчити конституційні норми організації державної влади в Україні.

Питання для обговорення.

1. Нормативно-правовий акт як інструмент публічного адміністрування.
2. Основні принципи належного врядування.
3. Організація державного устрою в Україні відповідно до конституційних норм.
4. Усне опитування.

Тема 9. Системні характеристики, організаційна структура публічного адміністрування в Україні (4 год).

Мета: визначити роль держави у забезпеченні функціонування та розвитку суспільства; дослідити основні закони на яких формується сучасне

публічне адміністрування в Україні та світі; систематизувати та поглибити знання щодо методологічної основи організації публічного адміністрування.

Питання для обговорення.

1. Держава та її управлінські функції.
2. Предмет та методологічна основа публічного адміністрування.
3. Методи прямого та непрямого адміністративного впливу.
4. Закони та принципи публічного адміністрування.
5. Закон синергії як загальний закон публічного адміністрування.
6. Усне опитування.

Тема 10. Механізм держави та публічного адміністрування (2 год).

Мета: дослідити суть поняття організаційної структури держави та публічного адміністрування; проаналізувати основні характерні ознаки публічного адміністрування; засвоїти особливості формування зв'язків між різними суб'єктами публічного адміністрування.

Питання для обговорення.

1. Поняття структури управління.
2. Основи побудови організаційних структур публічного управління.
3. Типи механізмів публічного адміністрування.
4. Організаційні зв'язки між різними суб'єктами публічного адміністрування.
5. Усне опитування.

Тема 11. Інструменти, методи та стадії публічно-управлінської діяльності (2 год).

Мета: розглянути питання розробки, прийняття та організації виконання управлінських рішень.

Питання для обговорення.

1. Нормативно-правові акти як основні інструменти публічного адміністрування.
2. Методи та стилі публічного адміністрування.
3. Фактори, які впливають на процес прийняття управлінських рішень.
4. Принципи побудови ефективної технології розробки прийняття управлінських рішень.
5. Розв'язок тестових завдань.

Тема 12. Законність та контроль за функціонуванням механізму публічного адміністрування (2 год).

Мета: навчитись оцінювати критерії законності та ефективності публічного адміністрування; сформулювати знання щодо здійснення контролю за функціонуванням механізму публічного адміністрування.

Питання для обговорення.

1. Дисципліна та відповідальність у забезпеченні законності.
2. Особливості забезпечення законності діяльності органів державної влади.
3. Контроль і нагляд як засоби публічного адміністрування.
4. Методи контролю за діяльністю органів державної влади.
5. Усне опитування.

Тема 13. Сучасні технології публічного адміністрування: інноваційні інструменти (4 год).

Мета: вивчити сучасні технології публічного адміністрування та особливості їх використання органами державної влади; визначити роль сучасних інноваційних технологій у публічному адмініструванні.

Питання для обговорення.

1. Інноваційні технології управління.
2. Можливості і межі використання інноваційних бізнес-технологій в адміністративній реформі.
3. Використання інформаційних технологій в публічному адмініструванні.
4. Роль та місце цифрових технологій в системі публічного адміністрування.
5. Усне опитування.

Тема 14. Механізм взаємодії рівнів публічної влади на основі державної регіональної політики (2 год).

Мета: вміти виявляти особливості формування механізмів та шляхів децентралізації регіонального управління, комунальної власності як матеріальної бази територіальної громади; сформувати вміння самостійно визначати можливості запровадження інноваційних підходів до розв'язання територіальних проблем, вибирати ефективні варіанти рішень щодо інноваційного розвитку регіону, підготовки інноваційних проектів з розвитку територій; оволодіти навичками практичного застосування сучасних методів управління регіонами та населеними пунктами, приймати відповідні управлінські рішення.

Питання для обговорення.

1. Сутність державної регіональної політики та її узгодженість з адміністративно-територіальним устроєм держави.
2. Державні та муніципальні цільові програми як інструменти державної регіональної політики.
3. Глобальні та внутрішні фактори впливу на формування державної регіональної політики та розвиток регіонів.

4. Характеристика стратегій розвитку регіонів: особливості розроблення, структура, стратегічні цілі.
5. Контрольна робота на перевірку засвоєння матеріалу другого модуля.

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 3. ФУНКЦІОНАЛЬНИЙ ПІДХІД

Тема 15. Цілі та функціональна структура публічного адміністрування (2 год).

Мета: вивчити загальні основи функціональної структури публічного адміністрування.

Питання для обговорення.

1. Ієрархія цілей та «дерево цілей» в публічному адмініструванні.
2. Принципи формування функціональної структури публічного адміністрування.
3. Фактори, що визначають складність інституту публічного адміністрування.
4. Усне опитування.

Тема 16. Центральні органи публічного адміністрування України: структура, повноваження та основні функції (2 год).

Мета: ознайомитись з конституційними засадами побудови структури публічної влади в Україні; розвинути уміння здійснювати аналіз взаємозв'язків інститутів публічної влади, тенденцій та обумовлюючих факторів державотворення; закріпити знання щодо нормативно-правового статусу центральних органів публічного адміністрування; розглянути роль різних гілок влади у процесі організації публічного адміністрування.

Питання для обговорення.

1. Система «стримувань та противаг» (спільні дії та взаємний контроль органів державної влади України) передбачені Конституцією України.
2. Етапи та процедура виборчого процесу Верховної ради України.
3. Процедура формування кабінету міністрів України.
4. Структура та повноваження Центральних органів виконавчої влади.
5. Розгляд практичних завдань.

Тема 17. Місцеві державні адміністрації та місцеве самоврядування в системі публічного адміністрування (2 год).

Мета: проаналізувати положення Конституції України і законів України щодо організації діяльності місцевих державних адміністрацій; вивчити основні засади проведення місцевих виборів; знати особливості проведення місцевих виборів та порядок і строки їх призначення; дослідити функції сільського, селищного і міського голови.

Питання для обговорення.

1. Голова місцевої державної адміністрації. Вимоги до посадовців місцевих державних адміністрацій.
2. Структура місцевих державних адміністрацій.
3. Інституціональна взаємодія місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування.
4. Посадові особи органів місцевого самоврядування, їх правовий статус.
5. Організація роботи сільських, селищних, міських, районних у містах, районних, обласних рад, шляхи її вдосконалення.
6. Механізм формування спроможних територіальних громад в сучасній Україні.
7. Розв'язання тестових завдань.

Тема 18. Функції системи публічного адміністрування з надання адміністративних послуг (2 год).

Мета: вивчити поняття, природу і зміст публічних послуг (державних і муніципальних), що надаються органами публічної влади, визначити їх місце в структурі діяльності держави, організаційно-правовий механізм надання адміністративних послуг.

Питання для обговорення.

1. Поняття, природа і зміст публічних послуг (державних і муніципальних), що надаються органами публічної влади.
2. Адміністративні послуги: поняття та характерні ознаки.
3. Принципи надання адміністративних послуг.
4. Суб'єкти звернення та надання адміністративних послуг.
5. Процедура надання адміністративних послуг.
6. Розв'язання ситуаційних задач.

Тема 19. Функції системи публічного адміністрування з формування та реалізації публічної політики (2 год).

Мета: оволодіти знаннями щодо формування та реалізації публічної політики в Україні; сформувати цілісне уявлення про публічну політику національного, регіонального та місцевого рівнів, політичні інститути та процеси, що визначають її специфіку; вміти аналізувати особливості реалізації публічної політики.

Питання для обговорення.

1. Поняття та зміст публічної політики.
2. Вироблення публічної політики, її реалізація та оцінювання.
3. Основні етапи вироблення публічної політики в Україні.
4. Контрольна робота на перевірку засвоєння матеріалу третього модуля.

САМОСТІЙНА РОБОТА

Самостійна робота – це форма організації навчального процесу, при якій заплановані завдання виконуються студентом під методичним керівництвом викладача, але без його безпосередньої участі. Самостійна робота є основним засобом оволодіння навчальним матеріалом під час позааудиторної навчальної роботи студента. Її метою є засвоєння в повному обсязі навчальної програми та послідовне формування у студента самостійності мислення. Основними формами самостійної роботи є такі:

- опрацювання теоретичних основ прослуханого лекційного матеріалу;
- вивчення окремих тем або питань, що передбачені для самостійного опрацювання;
- підготовка до семінарських занять;
- систематизація вивченого матеріалу курсу;
- виконання індивідуальних завдань (написання рефератів, здійснення наукових досліджень).

Методичні рекомендації щодо вивчення та засвоєння дисципліни

Аудиторні заняття з дисципліни «Система публічного адміністрування» проводяться у формі лекцій та семінарів. На лекціях студент має вести конспект. У лекційному зошиті студента необхідно відобразити: тему заняття і дату його проведення, план лекції, основні терміни, визначення, важливі смислові доміканти, необхідні для розуміння матеріалу, що викладається викладачем. Це допоможе краще зрозуміти тему лекції, осмислити її, переробити у відповідності зі своїми особливостями мислення.

Форма запису залежить від індивідуального вибору (конспект, схематична фіксація матеріалу, запис ключових моментів лекції, основних термінів і визначень). Студент може виділяти чи підкреслювати важливі поняття та положення. Це допоможе студенту задіяти не тільки слухову, а й зорову пам'ять. До матеріалів лекції студенту необхідно повертатися не тільки в період підготовки до іспиту, а перед кожним семінарським заняттям. Це допоможе зрозуміти цілісну логіку матеріалів курсу.

Важливим елементом в організації вивчення дисципліни «Система публічного адміністрування» є правильна організації праці студента. Бажано мати індивідуальний план роботи над дисципліною на семестр, місяць, тиждень для рівномірного розподілу часу. Його наявність дисциплінує студента, підпорядковує його час цілям навчання, готує його для подальшої плідної роботи за спеціальністю.

Невід'ємною частиною успішного навчального процесу є вміння працювати з різними літературними джерелами, нормативно-правовими актами, зміст яких має стосунок до предмету дисципліни.

Підготовку до кожної окремої теми курсу рекомендується починати з вивчення конспекту лекції, зробленого студентом під час лекції. Підготовка не обмежується конспектом, оскільки будь-яка лекція не може претендувати на всебічне висвітлення проблематики через ліміт аудиторних годин. Тому студенту вкрай важливо освоїти прийоми роботи з навчальною літературою, монографіями, нормативно-правовою базою тощо.

Студент має вивчати теоретичні і практичні матеріали. До теоретичних матеріалів відносяться: законодавчі акти, нормативні вказівки, матеріали публічних органів влади; навчальна, наукова і методична література, книги і брошури з різних питань; статистичні збірники, довідники, журнальні та газетні статті.

Роботу з джерелами треба починати з ознайомлення, тобто перегляду тексту, виділяючи його структурні частини. При цьому закладками відзначаються сторінки, які вимагають більш уважного вивчення. Залежно від результатів ознайомлювального читання вибирається подальший спосіб роботи з джерелом. Якщо для вирішення поставленого завдання потрібно вивчення деяких фрагментів тексту, то використовується метод вибіркового читання. Вибрані фрагменти або весь текст (якщо він цілком має відношення до теми) вимагають вдумливого читання з ґрунтовним опрацюванням матеріалу. Таке читання передбачає виділення:

- а) головного в тексті;
- б) основних аргументів;
- в) висновків.

Студент має навчитися виділяти головне в тексті, вловлювати проблематичний характер тверджень, давати оцінку авторської позиції. Основою для такого вміння є читання різних джерел з одного й того ж питання, в ході якого студент знайомиться з різними думками з приводу проблеми, порівнює вагомість і доказовість аргументів сторін і робить висновок про переконливість тієї чи іншої позиції.

Наступним етапом роботи з літературними джерелами є створення конспектів, які фіксують основні тези і аргументи. Рекомендується робити записи на окремих аркушах, які потім можна систематизувати за окремими темами курсу, що вивчається. Інший спосіб - це ведення тематичних зошитів-конспектів по одній якій-небудь темі. Уміння студента працювати з літературою може бути оцінений за його вмінню систематизувати джерела,

критично оцінювати зроблене раніше іншими дослідниками, визначати сучасний стан проблеми дослідження.

В процесі самостійного вивчення дисципліни «Система публічного адміністрування» студенти самостійно вивчають окремі теми дисципліни, використовуючи літературу, запропоновану викладачем. Після вивчення відповідного розділу дисципліни, пропонується ряд контрольних запитань для самоперевірки, на які потрібно відповісти студенту для закріплення матеріалу.

В процесі самостійної роботи студенти навчаються самостійно працювати з літературою, творчо сприймати навчальний матеріал і осмислювати його, у студентів формуються навички щоденної самостійної роботи з метою одержання та узагальнення знань, умінь і навичок.

ПЕРЕЛІК ПИТАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

1. Предметна сфера публічного адміністрування.
2. Співвідношення понять «управління» та «адміністрування».
3. Публічне адміністрування як наука, сфера діяльності та навчальна дисципліна.
4. Формування та розвиток теорій управління суспільством і країною.
5. Взаємозв'язок економічних, політичних та ідеологічних інститутів.
6. Публічна сфера і публічна політика: взаємозв'язок понять.
7. Влада як основний засіб публічного адміністрування.
8. Механізм взаємодії влади та публічного адміністрування.
9. Взаємозв'язок і взаємозалежність політичної та економічної влади.
10. Основні підходи до визначення понять «публічне управління», «державне управління», «муніципальне управління».
11. Закони, закономірності та принципи публічного управління та адміністрування.
12. Цілі публічного адміністрування, їх ресурсне забезпечення.
13. Поняття «функції публічного адміністрування».
14. Функціональна структура публічного адміністрування.
15. Поняття «система» та «механізм» публічного адміністрування.
16. Публічне адміністрування та становлення ринкової економіки.
17. Роль конкуренції в процесі прийняття рішень.
18. Призначення державно-приватного партнерства.
19. Найважливіші функції публічного адміністрування у сфері економіки.
20. Соціальне партнерство: сутність та напрями.

21. Взаємозв'язок економічної науки, соціології та політології. Особливості поведінки людей у економічній та політичній сферах.
22. Роль зворотного зв'язку для системи публічного адміністрування.
23. Роль інституту асоційованої діяльності органів місцевого самоврядування для системи публічного адміністрування.
24. Основні способи прийняття політико-адміністративних рішень.
25. Основні мета, завдання, повноваження професійних спілок як суб'єктів соціального партнерства.
26. Мета і завдання, повноваження організацій роботодавців, їх об'єднань як суб'єктів соціального партнерства.
27. Адміністрування соціально-економічного процесу.
28. Адміністрування соціально-культурного процесу.
29. Адміністрування соціально-політичного процесу.
30. Атрибути громадянського суспільства.
31. Інститут публічних консультацій.
32. Співпраця органів державної влади з неурядовими організаціями як важливий напрям взаємодії політики й управління.
33. Ціннісні засади взаємодії політики та публічного адміністрування в Україні.
34. Особливості політичних систем: парламентської, президентської, парламентсько-президентської, президентсько-парламентської.
35. Основні функції Верховної Ради України.
36. Порядок формування Верховної Ради України.
37. Основні функції та повноваження Президента України.
38. Порядок обрання Президента України.
39. Аналіз діяльності президентів незалежної України.
40. Особливості взаємодії Президента та Уряду.
41. Структура та завдання Секретаріату Президента України.
42. Кабінет Міністрів України: порядок формування, структура і функції.
43. Міністерства, агентства, служби, інспекції, комісії як елементи системи публічного адміністрування центральної влади України.
44. Система взаємозв'язків президента, парламенту та уряду.
45. Територіальні органи центральних органів публічного адміністрування, їх функціональне призначення.
46. Повноваження та функції місцевих державних адміністрацій.
47. Взаємодія місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування в Україні.
48. Асоціації органів місцевого самоврядування, інституціональна місія.

49. Публічна політика як функціональна система.
50. Суб'єкти формування державної політики.
51. Розподіл функцій між політичними та адміністративними структурами у формуванні та реалізації публічної політики.
52. Цикл та механізм вироблення публічної політики.
53. Сутність державної регіональної політики та її узгодженість адміністративно-територіальним устроєм держави.
54. Державні та муніципальні цільові програми як інструменти регіональної політики.
55. Особливості співробітництва територіальних громад.

ВИМОГИ ЩОДО ОФОРМЛЕННЯ РЕФЕРАТУ

Однією із форм самостійної роботи є написання реферату. Реферат друкують на комп'ютері державною мовою.

Робота має містити такі обов'язкові складові:

- Актуальність;
- Постановка проблеми;
- Мета дослідження;
- Виклад основного матеріалу;
- Висновки;
- Список використаної літератури.

Вимоги до реферату та методичні рекомендації його оформлення

Тема обирається вільно та узгоджується з викладачем.

Оформлення. Текст роботи друкується на аркушах формату А4 через 1,5 інтервали при комп'ютерному наборі. Шрифт Times New Roman розмір «14». Поля сторінки: верхнє і нижнє – 2 см, лівє – 3 см, правє – 1 см. Загальний обсяг випускної роботи у межах зазначених параметрів становить 1 авторський аркуш (24 сторінки).

Структура реферату: титульний лист, зміст, вступ, основна частина, висновок, список використаної літератури, додатки (у разі необхідності).

У Вступі слід зазначити проблеми у загальному вигляді, показати практичне значення обраної теми. Обсяг вступу – 1-2 аркуші.

В основній частині в логічній послідовності слід зробити аналіз та оцінку проблематики. Аналіз повинен поєднуватися з посиланнями на теоретичні дослідження (публікації), в яких пропонується розв'язання наявних проблем. Також потрібно запропонувати можливі власні шляхи розв'язання проблем.

Висновки повинні мати короткі підсумки за змістом основної частини роботи. Обсяг висновків – 1-2 аркуші.

Список використаних джерел повинен складатися з переліку нормативно-правових актів, теоретичних публікацій, монографій, наукових статей. Не допускається включення до списку джерел на які відсутнє посилання в тексті роботи.

Вимоги академічної доброчесності:

- самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання);
- посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

Теми рефератів

1. Поняття публічного управління та адміністрування і його головні ознаки.
2. Інститут громадянського суспільства як основа партисипативної моделі демократії та публічного адміністрування
3. Особливості історичного розвитку України щодо умов розбудови власної держави та системи публічного адміністрування.
4. Територіальна організація влади та її моделі.
5. Територіальна організація влади як система.
6. Характеристика основних видів влади в суспільстві.
7. Зв'язок адміністративно-територіального устрою України з територіальною організацією влади.
8. Централізація та децентралізація територіальної організації влади.
9. Унітарна та федеративна організації управління. Сучасна організація управління в Україні.
10. Співвідношення інтересів і цілей суб'єктивного фактора та інтересів і цілей, що реалізуються державним управлінням.
11. Розподіл влади в публічному адмініструванні як запорука утворення демократичної, правової організації державної влади.
12. Особливості публічного адміністрування на регіональному, субрегіональному та базовому рівнях.
13. Результативність та ефективність публічного адміністрування.
14. Відповідальність у публічному адмініструванні.
15. Європейський досвід реформування публічного адміністрування.

16. Напрями (сфери) діяльності президента України як гаранта Конституції, як Верховного Головнокомандувача.

17. Роль та місце українського парламенту в системі органів державної влади в Україні.

18. Структура і завдання Офісу президента та допоміжних служб президента України.

19. Формування кадрового складу системи публічного управління та адміністрування.

20. Бюрократія адміністративного апарату як специфічна соціальна група.

21. Система публічних консультацій із суб'єктами громадянського суспільства.

22. Особливості становлення та розвитку місцевого самоврядування в Україні.

23. Порядок формування органів місцевого самоврядування та компетенція органів і посадових осіб місцевого самоврядування.

24. Організація роботи представницьких органів місцевого самоврядування.

25. Взаємодія місцевих державних адміністрацій з органами місцевого самоврядування, об'єднаннями громадян, підприємствами, установами, іншими організаціями.

26. Принципи та методи публічного управління та адміністрування.

27. Система управління державною та комунальною власністю.

28. Публічне адміністрування: європейський досвід.

29. Всесвітня декларація про місцеве самоврядування. Європейська хартія про місцеве самоврядування.

30. Пріоритети внутрішньої політики сучасної української держави.

31. Структура системи публічного адміністрування України.

32. Формування правової та соціальної держави в Україні.

33. Трансформація держави і еволюція публічного адміністрування в умовах глобалізації (актуалізація європейського досвіду для України).

34. Державний контроль за діяльністю органів та посадових осіб місцевого самоврядування.

35. Співвідношення місцевих органів виконавчої влади та місцевого самоврядування.

36. Культура комунікацій і прийняття управлінських рішень в державному управлінні.

37. Технологія і стандарти підготовки та прийняття державно-управлінських рішень.

38. Сесія – основна форма роботи представницького органу місцевого самоврядування, порядок її скликання та проведення.

СТАНДАРТ ПІДГОТОВКИ ТА УЧАСТІ У СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТТЯХ

Семінарські заняття сприяють оволодінню фундаментальними знаннями, допомагають розвивати логічне мислення, формувати переконання, оволодівати культурою толерантності, активно впливати на соціальне становлення особистості. Семінари призначені для поглибленого опрацювання теоретичного матеріалу, активізації пізнавальної діяльності студентів, формування самостійності суджень, уміння обстоювати власні думки, аргументувати їх на основі наукових фактів. Для цього необхідна систематична та цілеспрямована робота. Вона має передбачати використання лекційного матеріалу, навчальної літератури та, в окремих випадках, законодавства до кожного семінару.

При підготовці до семінарських занять слід керуватися такими методичними рекомендаціями:

- усвідомити для себе зміст кожного питання, визначеного в плані семінару;

- продумати виступ на занятті по кожному з цих питань;

- скласти короткий план (тези) таких виступу.

Активна робота на семінарському занятті означає:

- а) безпосередню участь в обговоренні питань, що розглядаються;

- б) виступ з теоретичним повідомленням (доповіддю);

- в) участь в обговоренні виступів інших студентів.

Презентація доповіді з теми, що є ключовою для обговорення, є однією з основних форм роботи на семінарських заняттях. Теоретичні повідомлення (доповіді) готують студенти, призначені викладачем або які самостійно визначились з темою повідомлення, виходячи зі своїх наукових або інших інтересів, і оформляються письмово у вигляді есе на аркушах паперу формату А4 обсягом 5–7 сторінок (методичні вказівки щодо підготовки есе див. нижче). Час виступу - до 5-7 хвилин і до 3-х хвилин - на відповіді на поставлені запитання студентів.

При підготовці теоретичного повідомлення студент повинен усвідомити цілі і завдання дослідження, вивчити навчальну та спеціальну літературу. Студент не може обмежуватись підручником чи іншим єдиним джерелом. При підготовці до семінарських занять необхідно використовувати не тільки підручники, але й матеріали фахових журналів з державного управління.

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Під час викладання курсу використовуються наступні методи навчання:

- розповідь – для оповідної, описової форми розкриття навчального матеріалу;
- пояснення – для розкриття сутності певного явища, процесу;
- бесіда – для усвідомлення за допомогою діалогу нових явищ, понять;
- ілюстрація – для розкриття предметів і процесів через їх символічне зображення (малюнки, схеми, графіки);
- практична робота – для використання набутих знань у розв’язанні практичних завдань;
- аналітичний метод – мисленнєвого або практичного розкладу цілого на частини з метою вивчення їх суттєвих ознак;
- індуктивний метод – для вивчення явищ від одиничного до загального;
- дедуктивний метод – для вивчення навчального матеріалу від загального до окремого, одиничного;
- проблемний виклад матеріалу – для відтворення проблемної ситуації.

У процесі викладання навчальної дисципліни для активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів можуть бути застосовані як активні, так і інтерактивні навчальні технології, серед яких: лекції проблемного характеру, міні-лекції, робота в малих групах, семінари – дискусії, мозкові атаки, кейс-метод, презентації.

МЕТОДИ ОЦІНЮВАННЯ

У процесі вивчення дисципліни «Система публічного адміністрування» використовуються наступні методи навчальної роботи слухачів:

- поточний контроль;
- проміжна атестація по кожному модулю;
- підсумковий іспит.

Поточний контроль здійснюється під час проведення семінарських (практичних) занять і має на меті перевірку рівня підготовки студента у вивченні поточного матеріалу. Поточний контроль може здійснюватися шляхом усного та письмового опитування, розв’язку тестових завдань, підготовки доповідей та рефератів, виконання контрольних робіт студентами заочної форми навчання.

Проміжна атестація для студентів очної форми навчання має на меті визначити сукупність знань студента з дисципліни по завершенню певного

етапу вивчення дисципліни і проводиться у формі контрольних завдань та тестування по кількох темах у вигляді модулів.

Підсумковий контроль проводиться для визначення обсягу знань студента по закінченню курсу і здійснюється у формі іспиту.

Оцінювання знань здійснюється за такими критеріями:

- розуміння, ступінь засвоєння теорії і методології проблем, що розглядаються;
- ступінь засвоєння матеріалу дисципліни;
- ознайомлення з рекомендованою літературою, а також із сучасною літературою з питань, що розглядаються;
- уміння поєднувати теорію з практикою при виконанні завдань, винесених для самостійного опрацювання, і завдань;
- логіка, структура, стиль викладання матеріалу в письмових роботах і при виступах в аудиторії, вміння обґрунтовувати свою позицію, здійснювати узагальнення інформації і робити правильні висновки.

При оцінюванні практичних завдань і самостійної роботи увагу приділяють також їх якості і самостійності, своєчасності здачі виконаних завдань викладачу (згідно з графіком навчального процесу). Невиконання вимог впливає на зниження оцінки.

Індивідуальне наскрізне практичне завдання оцінюють за такими критеріями:

- 1) самостійність виконання;
- 2) логічність і послідовність викладання матеріалу;
- 3) повнота розкриття теми;
- 4) використання й аналіз додаткових літературних джерел;
- 5) наявність конкретних пропозицій.

Оцінку «відмінно» ставлять за умови відповідності виконаного завдання студентом за всіма п'ятьма зазначеними критеріями та його захист. Відсутність тієї чи іншої складової знижує оцінку на відповідну кількість балів. Захист завдання є умовою допуску до підсумкового контролю (іспиту).

Шкала оцінювання

За шкалою університету	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90-100	Відмінно	A
85-89	Добре	B
71-84		C
65-70	Задовільно	D
60-64		E
35-59	Незадовільно	F
0-34		FX

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ДЛЯ ОПРАЦЮВАННЯ ТЕМАТИКИ ЛЕКЦІЙ ТА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

4.1 Основна література

1. Вступ до публічного адміністрування : навчальний посібник / Н. Л. Гавкалова, Т. А. Власенко, Л. Ю. Гордієнко та ін. ; за заг. ред. докт. екон. наук, професора Н. Л. Гавкалової. Х. : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2016. 382 с. (Укр. мов.).
2. Електронне урядування та електронна демократія: навч. посіб.: у 15 ч. / за заг. ред. А.І. Семенченка, В.М. Дрешпака. К., 2017. Част. 3: Електронна демократія: основи та стратегії реалізації / [Н.В. Грицяк, А.І. Семенченко, І.Б. Жиляєв]. К.: ФОП Москаленко О. М., 2017. 84 с.
3. Інституціоналізація публічного управління в Україні : наук.-аналіт. доп. / за заг. ред. М. М. Білинської, О. М. Петроє. Київ : НАДУ, 2019. 210 с.
4. Кальниш Ю. Г. Публічне управління та адміністрування : навч. посіб. / Ю. Г. Кальниш, Т. М. Лозинська, В. І. Тимцуник ; Полтав. держ. аграр. акад. Полтава : РВВ ПДАА, 2015. 279 с.
5. Методологія публічного управління: навч. посібн. / уклад. І. В. Шпекторенко. Дніпро, ДРІДУ НАДУ, 2018. 120 с.
6. Нагаєв В. М. Публічне адміністрування: електронний навчальний посібник / В. М. Нагаєв. Х.: ХНАУ, 2018. 278 с.
7. Особливості публічного управління та адміністрування : Навчальний посібник / Бакуменко В. Д., Бондар І.С., Горник В. Г., Шпачук В. В. К. : КНУКіМ, 2016. 167 с.
8. Публічне управління та адміністрування в умовах інформаційного суспільства: вітчизняний і зарубіжний досвід: монографія / За заг. ред. С. Чернова, В. Воронкової, В. Банаха, О. Сосніна, П. Жукаускаса, Й. Ввайнхардт, Р. Андрюкайтене; Запоріж. держ. інж. акад. Запоріжжя: ЗДІА, 2016. 606 с.
9. Чернов С. І. Конспект лекцій з дисципліни «Муніципальний менеджмент» для студентів бакалаврату усіх форм навчання спеціальності 073 Менеджмент / С. І. Чернов, Т. В. Бельська, Н. Ю. Мущинська. Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. Х. : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2018. 50 с.
10. Шатило О. А. Опорний конспект лекцій з дисципліни «Публічне адміністрування» (для студентів спеціальностей «Менеджмент організацій і адміністрування» та «Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності») / О. А. Шатило; Житомирський державний технологічний університет. Житомир : Кафедра менеджменту організацій і адміністрування ЖДТУ, 2014. 51 с.

4.2 Додаткова література

11. Василевська Т. Е., Саламатов В. О., Марушевський Г. Б. Етика державного управління : підручник / Ред.: Василевська Т. Е. Київ, 2015. 204 с.
12. Верба І., Губська О., Кушнір І., Мохончук Б. Вибори Президента України 2019: посібник для суддів / за ред. Ю. Барабаша. К. : «АК-Group», 2019. 212 с.
13. Горбулін В. П., Грицяк Н. В., Семенченко А. І., Карпенко О. В. Електронне урядування : підручник / Ред.: Ковбасюк Ю. В. К., 2014. 352 с.
14. Державна політика : підручник / Ред. : Ковбасюк Ю. В., Ващенко К. О., Сурмін Ю. П., Білинська М. М., Іжа М. М., Луговий В. І., Загорський В. С., Ландсман В. А., Попок А. А., Серьогін С. М., Валентюк І. В. Київ, 2014. 448 с.
15. Молодцов О. В. Методологічні аспекти теорії інституціональних матриць в контексті динаміки інституціональних змін. *Теорія та практика державного управління і місцевого самоврядування*. 2016. № 2. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ttpdu_2016_2_8
16. Молодцов О. В. Ідеологічна матриця держави: призначення, рівні та основні функції. *Теорія та практика державного управління і місцевого самоврядування*. 2019. № 1. URL: http://el-zbirn-du.at.ua/2019_1/2/28.pdf
17. Мосора Л. С. Стратегія розвитку посадових осіб органу державної влади / Л. С. Мосора // Модернізація та наукові дослідження : парадигма інноваційного розвитку суспільства і технологій : матеріали II міжнар. Наук.-практ. Конф. (м. Київ, 25-26 січня 2019 р.). К. 2019. С.128-130.
18. Стельмащук Л. С. Роль, завдання та функції керівника у посиленні відкритості державного органу влади. *Державне управління: удосконалення та розвиток* : ел. наук. фах. вид. 2015. № 9. URL : <http://www.dy.nauka.com.ua/?op=1&z=886>
19. Стельмащук Л. С. Сервісна відкритість органів державної влади. Перспективи розвитку сучасної науки : матеріали II міжнародної науково-практичної конференції, м. Київ, 7-8 травня 2015 р. У 2-х частинах. Херсон : Видавничий дім «Гельветика», 2015. Ч. II. С. 93–96.
20. Ястремська О. М., Мажник Л. О. Публічне адміністрування : навч. посіб. Харків. нац. екон. Ун-т ім. С. Кузнеця. Харків : ХНЕУ, 2015. 131 с.
21. Good governance for sustainable human development : A UNDP policy document. *Governance for sustainable human development*. URL : <http://mirror.undp.org/magnet/policy/chapter1.htm>

4.3 Інформаційні ресурси в Інтернеті

21. Офіційний сайт Верховної ради України. URL: <https://www.rada.gov.ua/>
22. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України. URL: <https://www.kmu.gov.ua/>
23. Офіційний сайт Президента України. URL: <https://www.president.gov.ua/>